

Retningslinjer for soppkontroll 2024

Retningslinjer for fysisk soppkontroll

Soppkontrollen er en tjeneste som de frivillige i medlemsforeningene til Norges sopp- og nyttevekstforbund tilbyr allmennheten. Vi skiller mellom fysisk soppkontroll som foregår på forhåndsannonserte steder i Norge og digital soppkontroll som foregår via soppkontroll.no og appen Digital soppkontroll.

Hvem er soppkontrolløren

De frivillige som betjener soppkontrollen, har bestått prøve for soppsakkyndige og har et gyldig ID-kort for soppkontrollører. Soppkontrollørene er frivillige som:

- Betjener fysisk soppkontroll.
- Betjener appen Digital soppkontroll.
- Leder soppturer og soppkurs.
- Representerer den lokale soppforeningen og forbundet.
- Er lojal mot normlisten.
- Er en fagperson som liker å formidle.
- Er en mentor og inspirator for nye soppsakkyndige og kandidater til prøve for soppsakkyndige.

Retningslinjer for fysisk soppkontroll

Målet med fysisk soppkontroll er å forhindre forgiftninger og hjelpe mennesker til å bli trygge i soppskogen.

Forberedelser til fysisk soppkontroll

- Vær ferdig med å sette opp kontrollen til annonsert tid.
- Bruk turledervest.
- Ha gyldig ID-kort synlig.
- Ha siste utgave av normliste tilgjengelig.
- Ha med seg nødvendig sopplitteratur.
- Legg fram forbundets infomateriell slik at folk kan forsyne seg selv.

Forventninger til atferd på fysisk soppkontroll

- Vær høflig og omgjengelig, selv ved stor pågang.
- Gi god veiledning, tilpasset tiden du har tilgjengelig.
- Husk at de fleste er nybegynnere! Ikke vær «mykolog».
- Ha respekt for alle som møter opp.
- Bruk normlisten som referanse og begrunnelse om det blir diskusjon om spiseligheten for en art.
- Er du i tvil om en sopp, så vrak den. Ikke gjør folk usikre.
- Anbefal at brukeren vraker hele innholdet i kurven hvis spiss giftslørsopp/butt giftslørsopp/hvit fluesopp/grønn fluesopp ligger sammen med matsopp.
- Vær tålmodig når noen ikke ønsker at soppen deres bør vrakes, selv når du har funnet en av de farligste giftsoppene i kurven. Soppen er brukerens eiendom og vi har ikke myndighet til å ta den fra eieren. Du bør presisere at brukeren selv har ansvaret for hva de velger å spise.

- Praktiser god hygiene på kontrollen. Børst bort sopprester og tørk ofte av bordet.
- Tøm hele innholdet i brukerens soppkurv/eske/pose på et bord for kontroll. Legg matsoppen tilbake.
- Sørg for at det er en søppelsekk tilgjengelig for å kaste vraket sopp.
- Dersom vraket sopp kastes i naturen, spre den på egnet sted

Merk at soppkontrolløren er bare ansvarlig for sopp som brukeren viser fram for kontroll; annen sopp som "ligger i bilen" eller "har mer hjemme" er ikke kontrollørens ansvar.

Utstilling på soppkontroll

Forbundet ønsker at soppkontrolløren tar seg til tid til å lage en soppstilling på soppkontrollen. Soppstillinger gjør at nybegynnere lærer mer og at folk som venter, har noe å se på og snakke om. Her er noen råd om gjennomføring:

- Ikke overdriv utstillingen med alt for mange arter. De fleste brukerne som kommer er nybegynnere. Bruk gjerne artene som finnes i brosjyren Trygge matsopper og farlige giftsopper.
- Fokuser på trygge matsopper og deres forvekslingsarter.
- Fokuser på de meget giftige soppene.
- Få gjerne hjelp av deltakere på soppakkyndigkurs eller kandidatene til prøve for soppakkyndige til hjelp med utstillingen, det lærer de mye av og de kan også avlaste deg på kontrollen om det er mye folk.

Oppfølging etter soppkontroll

- Lever inn rapport via foreningens nettsider på soppognyttevekster.no. Dersom kontrollen er korrekt annonsert skal soppkontrolløren motta en e-post med lenke direkte til rapporten etter avsluttet soppkontroll.

Oppfølging av soppsesongen

Forventinger til medlemsforeningen:

- Soppkontroller som utløser støtte fra Norges sopp- og nyttevekstforbund skal skje på forhåndsannonsert tid og sted. De skal ha en varighet på minst én time. Kontroller kan legges i forbindelse med andre arrangementer, men disse må annonseres som separate arrangement.
- Soppkontroller i privat regi skal ikke rapporteres.
- Alle annonserte soppkontroller skal annonseres via foreningens nettsider på soppognyttevekster.no innen 1. august hvert år.
- Samlerapport fra foreningens nettsider på soppognyttevekster.no sendes inn til post@soppognyttevekster.no innen 1. november hvert år.

Retningslinjer for digital soppkontroll

Målet med digital soppkontroll er å forhindre forgiftninger og hjelpe folk med å skille matsopp fra giftsopp. Appen skal ikke brukes til artsbestemmelse ut over de artene som allerede ligger i appens utvalg.

Forberedelser til digital soppkontroll

- Dersom du har tatt på deg en vakt, logg på admin.soppkontroll-app.no til vaktens start. Vi gjør oppmerksom på at det er lov til å delta på digital soppkontroll selv om du ikke er satt opp på vakt.
- Bruk simulator.soppkontroll-app.no/ før du behandler sopper i operatørpanelet for første gang. Du finner nødvendig opplærings- og veiledningsmateriell under Hjelp i portalen når du logger deg på.

Forventninger til atferd på digital soppkontroll:

- Nøkkelpriippet for digital soppkontroll er at alle sopper som ikke klart kan identifiseres som en av matsoppene det er tillatt å bestemme i appen, skal avvises.
- Det er et begrenset antall sopper som kan bestemmes til art i appen. Arter som ikke har et eget valg i nedtrekksmenyen, skal ikke angis i dialogvinduet. Disse artene skal avvises.
- Bilder som viser mer enn én art eller flere fruktlegemer om gangen, skal som hovedregel avvises.
- Tilgjengelige alternativer finnes i de to nedtrekksmenyene. Bruk disse og unngå å gå i diskusjon med brukeren.
- Be om flere bilder dersom du har behov for det.
- Brukerne i appen har ikke samtykket til å være med på artsjakt. Vi gjør ikke noen videre oppfølging av brukere dersom vi tror kan ha funnet en rødlistet art.

Appen inneholder en kanal der kontrollørene som er på vakt, kan dele innsendte bilder og konsultere hverandre. Ha denne kanalen åpen i egen flik på nettleseren.